

EL P. ANDREU DE PALMA, ANTIC I BENEMERIT LUL·LISTA

Consagrar mig segle d'atenció a Ramon Llull, enaltint la seva figura, estudiant les seves obres, divulgant el seu pensament, deixant constància dels seus mèrits i dels seus amics, i això amb una fidelitat comprovada i una illusió sempre nova, és títol prou suficient per a concedir al P. Andreu de Palma, caputxí, un lloc conspicu entre els peoners entusiastes que han fet possible, endegat i forjat el modern renaixement lullà, actualment en vies d'estabilització i definitiu consolidament.

Hom diria que fins quelcom de la seva figura —“Té curta un xic l'alçada, i certament l'ha aprofitat...; sa cara és tot rodona; la barba blanquinosa un poc, li dóna un to d'illuminat; enormement oberts té els ulls, sens lluïssor, talment perduts dintre la immensitat pregona dels segles —rera una troballa rònega, un roc, un llibre vell, un document!”¹—, marcada amb els trets de mallorquí, de franciscà, de barbaflorit i d'incansable escriptor, posseïa un estrany efluvi per a evocar una nova imatge, llunyana certament però reviva, del beat Ramon Llull.

Va néixer a la Ciutat de Mallorca el 10 d'octubre de l'any 1889, i es va anomenar Manuel de Lete i Triay. Cursa el batxillerat al col·legi dels agustins de Palma de Mallorca, i després passa a El Escorial de Madrid a prosseguir nous estudis. Ulteriorment emprengué la carrera de dret civil a la universitat de Barcelona, fins a graduar-se. El dia 29 d'octubre de 1915, als 26 anys, vesteix l'hàbit caputxí incorporant-se a la província de Catalunya i Balears, i emetent la primera professió al cap d'un any. Rebé l'ordenació sacerdotal el 25 de gener de 1920. La seva vida va centrar-se, bàsicament, en els convents de Sarrià, Tar-

1. Fragment d'una poesia festiva que, en ocasió d'un seu onomàstic, adreçà al P. Andreu el P. Pacífico de Vilanova, caputxí.

ragona, Mallorca, però sobretot Pompeia (Barcelona) on resideix la vintena d'anys darrers de la seva vida, malgrat la seva mort ocorregués a la infermeria del convent de Sarrià, després de molesta malaltia, el 9 de juny del 1963, a 73 anys d'edat i 47 de vida religiosa.

Amb anterioritat a la seva ordenació sacerdotal passa a formar part de la redacció de la revista *Estudios Franciscanos*, distingint-se ja des de llavors com a abundant escriptor, fins al punt que l'any 1949 era autoritzadament considerat² com un dels caputxins vivents de més fecunda producció escrita. L'any 1960 va publicar-se un volum de 250 planes només per a recollir la seva bibliografia o fitxa bibliogràfica.³ I la mort se l'emportà mentre encara tenia entre mans una colla de treballs a mig fer i de projectes sense realitzar.

Si bona part de la seva vida va consagrar-la a la tasca cultural, bona part d'aquesta tasca cultural va ser dedicada a Ramon Llull i a temes llullians. L'objecte del seu interès i de les seves investigacions és múltiple, si bé quasi sempre orientat en direcció retrospectiva. Recull dates, notes o objectes dispersos, els classifica i compara, complaent-se després a presentar-los d'una manera ordenada i agradable. Moltes d'aquestes dades, sense la seva cura, la seva constant tenacitat i l'ajuda del seu instint endevinador, potser haguessin desaparegut o s'haguessin oblidat per sempre més. Dintre de l'objectiu general dels seus estudis es poden perfectament delimitar temes més concrets, per exemple les glòries mallorquines, catalanes o caputxines, les tradicions locals, la història de viles i carrers, les relacions o viatges de personalitats importants, correus, segell i monedes, imatges i gravats històrics, felicitacions nadalenques..., però d'una manera primordial l'interès del P. Andreu va vers Ramon Llull i tota mena de temes de filiació llulliana.

Més que investigador cal considerar-lo compilador; aplega i salva material per a ulteriors elaboracions. I això amb una constància admirable i amb un instint perspicaç. Precisament a causa de la direcció quasi exclusivament retrospectiva dels seus treballs, la seva obra no

2. "Recenti elenchi bibliografici di autori viventi e in attività, come quelli per esempio... dei cappuccini p. Romualdo Bizzarri da S. Marcello Pistoiese e p. Andrea di Palma di Maiorca, presentano centinaia e centinaia di numeri", ILARINO DA MILANO, O.F.M. Cap., *La bibliografia francescana*, Collectanea Franciscana 19 (1949), 237.

3. *Algunos años de labor cultural (1905-1960)*. (Ficha bibliográfica del Reverendo P. Andrés de Palma de Mallorca, O.F.M. Cap.) Barcelona 1960, 263. p.

s'esforça a presentar trets d'originalitat o novetat, encara que tantes vegades la novetat resplendeixi en l'exhumació d'algun fet i sigui patent l'originalitat en el grandios esforç suposat per la recollecció i ordenació de tant de material dispers.

En el curs dels seus estudis es manifesta el caràcter personal de la seva formació, sobretot en l'utilització de procediments pràcticament autodidactes, i per això no sempre coincidents, lamentablement, amb les rigoroses exigències metodològiques modernes.

Com a suprem testimoni del seu amor a Ramon Llull i a les coses lullianes, és suficientment eloqüent la simple llista dels escrits dedicats directament a llur investigació. És una llista que parla sola. Però abans de dreçar-la ens permetem indicar altres facetes, més o menys marginals a les tasques d'escriptor, però realment indicatives de la seva predilecció.

Per als qui estimen Llull sovint ha estat i és motiu de disgust la seva mancada canonització. Hom està convençut que l'oficial declaració de la seva santedat representaria una immensa ajuda per a retornar-li el bon nom de què va ésser desposseït i del qual és mereixedor. Seguint les petges d'altres franciscans que en els curs de la història —remarquem per exemple el cardenal Vives i Tutó—, s'havien interessat en aquest afer, també el P. Andreu intentà empènyer la qüestió vers l'eixida definitiva, mitjançant la construcció d'un ben articulat document sobre les proves documentals del seu martiri. Tampoc aquesta vegada l'èxit esperat es dignà somriure, si bé sembla que degut a aquest ulterior tempteig hom ha vist bastant clarament que, almenys mentre vigixin els actuals reglaments, una demostració del martiri difícilment aconseguirà portar el gran mallorquí a la canonització.

El P. Andreu va interessar-se també per a obtenir que fos permès, als caputxins de la província de Catalunya i Balears, de resar cada any, en la missa i el breviari corresponents a la seva festa, els textos commemoratius del beat Ramon Llull. L'any 1948 va veure escoltada aquesta seva demanda, però morí sense aconseguir-ne una d'ulterior: obtenir que fossin tots els caputxins del món els que litúrgicament celebrassin aquesta diada.

L'interès lullià del P. Andreu va manifestar-se i prendre cos també en la seva preocupació de recollir bibliografia específicament lulliana, sigui col·laborant amb d'altres investigadors, sigui a través de catàlegs i llistes personals, sigui a través de la biblioteca que aconseguí aplegar.

Junt amb la bibliografia conreà amb especial gust la iconografia lulliana, arribant a la ratlla de 500 exemplars recollits i projectant àmplies investigacions en aquest sentit.

Com a conseqüència de les dues anteriors, es manifesta també la seva inclinació a les exposicions lullianes. Ja l'any 1914 dibuixa el projecte d'una exposició general lulliana, possiblement la primera en el seu gènere, la qual se celebrà a Mallorca. A més de projectista ell en fou un dels promotors, i ulteriorment el redactor del seu riquíssim catàleg. Anys enllà, pel seu compte i a diversos indrets muntà altres exposicions tant iconogràfiques com bibliogràfiques de tema lullià.

Vivia intensament i abocava tot el seu entusiasme en ocasió de determinades celebracions commemoratives lullianes, especialment en escaure's el VI centenari del martiri, el VII centenari del naixement, i fins el VII de la conversió de Ramon Llull.

Com a iniciatives cal recollir les seves suggerències d'animar els joves a la investigació lulliana, mitjançant adequats estímuls, així com també la frustrada organització dels "Amigos de Ramon Llull", o la reeixida de l'"Equip lullià", l'any 1958.

Cal recordar, finalment, que el P. Andreu de Palma va ser considerat com un dels membres fundadors de la *Majoricensis Schola Lullistica*, d'ençà de l'any 1935, si bé va rebre la investidura de Magister bastants anys més tard, pronunciant en aquella avinentesa una dissertació sobre el cardenal de la pau i la veritable societat de les nacions.

No hi ha cap dubte que entre les motivacions que van portar l'Ajuntament de Palma a concedir-li la medalla de la Ciutat, com a reconeixement públic del molt que el P. Andreu havia treballat en descobrir, fer conèixer i donar relleu a les grans figures de la història mallorquina, la que fa referència a Ramon Llull és la superior.

El gran amor que el P. Andreu sentia per les coses lullianes es manifestava en petits detalls de cada dia, com podrien ser les al·lusions en converses privades o en parlaments, les felicitacions nadalenques marcades amb una figura o un missatge significatiu, però la suprema demostració de la seva constant predilecció per Llull es troba eloqüentíssima en el simple repàs dels títols dels escrits que li dedicà. Per això hem pensat afegir-la a continuació, amb la convicció que també resultarà d'interès als estudiosos del lullisme.

No intentem presentar una llista estrictament bibliogràfica d'edicions especials, separades o altres rareses, contentant-nos en recollir els títols en ordre a les seves aportacions doctrinals o històriques. Alguns

dels títols responen a treballs relativament breus, però d'altres contenen una respectable riquesa en dates i informació. És bibliografia que es conté ja quasi tota en el volum citat "Algunos años de labor cultural", però amb els inconvenients de presentar-se dispersa i de dividir a voltes un sol treball sota diferents títols. Ací recollim solament els títols que presenten certa autonomia. Van precedits d'asterisc els treballs que no ens ha estat possible de comprovar personalment. El nombre d'ordre que precedeix cada títol pretén seguir la cronologia. L'altre nombre, que segueix immediatament i va posat entre parèntesis correspon al nombre que apareix en la llista del volum citat. Fem servir algunes abreviacions:

<i>ApostFranc</i>	= El Apostolado Franciscano
<i>CatFranc</i>	= Catalunya Franciscana
<i>EstFranc</i>	= Estudios Franciscans o Estudios Franciscanos
<i>EstLul</i>	= Estudios Lulianos

Bibliografia lulliana del P. Andreu de Palma

1. (174). La política de Dios según Ramón Lull.
El Heraldo de Cristo, 3 (1911), 158-159; 173-174.
- *2. (94). Ramón Lull juzgado por un extranjero.
Correo de Mallorca, 23 febrer 1912.
- *3. (52). Por Ramon Lull. Proyecto de exposición general luliana.
Correo de Mallorca, 24 (?) juliol 1914.
4. (52). Proyecto General Luliano. Bio-bibliografía - Bio-crítica - Iconografía - Lulismo - Lulofilia.
El Correo Catalán, 39 (1914), 4 desembre, núm. 13208; 17 desembre, núm. 13221; 40 (1915), 1 gener, núm. 13235.
- *5. (180). El VI centenario de Ramón Lull.
Obra del Pan de San Antonio (Palma de Mallorca), (1915), març.
6. (186). Recensió a Miquel Ferrà, "Ramon Lull, valor universal".
EstFranc, 20 (1918), 150-151.
7. (54). Catálogo de la exposición de iconografía y bibliografía del B. Ramón Lull.
EstFranc, 21 (1918), 453-462; 22 (1919), 56-60; 131-140; 220-224; 274-280; 357-369; 446-455; 23 (1919), 47-56; 129-141; 24 (1920), 214-218; 377-381; 25 (1920), 51-57; 132-144.
8. (55). Ramón Lull, Terciario Franciscano.
ApostFranc, 11 (1919), 28-30; 42-43; 52-54; 99-101.
9. (55). Raimundo Lulio, Terciario Franciscano.
Vida Franciscana, 1 (1919), 287-289; 320-322; 353-355; 393-394.

10. (56). El lulismo en Cataluña (1916-1919).
EstFranc, 23 (1919), 20-25.
11. (58). Sistema jurídic i idees jurídiques del mestre Ramon Lull.
Quaderns d'Estudi, 13 (1921), 32-50.
EstFranc, 29 (1923), 54-65; 125-138.
12. (197). Escritores capuchinos que se han ocupado de Ramón Lull.
Apèndix al seu treball "La antigua biblioteca de los capuchinos de Mallorca", Barcelona, 1921, 29-34.
13. (61). El beat Ramon Lull, martre, del terç orde franciscà.
EstFranc, 28 (1922), 111-122; 29 (1922), 120-135. Diu "continuarà".
14. (). La Concepció de Maria Immaculada segons el Beat Ramon Lull (*sic*).
Estel Marià (Valls), 12 (1929), núm. 142, desembre, pp. 9-11.
15. (249). L'Informació de l'arquebisbe de Tarragona sobre la doctrina del Beat Ramon Lull.
La Cruz (Tarragona), 30 (1930), 7 desembre, núm. 9534.
16. (201). Les idees jurídiques lulianes.
EstFranc, 43 (1931), 177-189.
17. (70-71). El Procurador de los Infieles. (El Beato Ramón Lull, misionero teórico y práctico.)
El Correo Catalán, 54 (1930), 1, 2, 3, 5, 9, 11, 12, 16 juliol, núms. 17756, 17757, 17758, 17760, 17763, 17765, 17766, 17769.
18. (12). La doctrina jurídica i el sistema de dret internacional de mestre Ramon Lull, a "Miscel·lània Patxot", Barcelona, 1931, 407-432.
19. (260). Les obres catalanes del Beat Ramon Lull.
La Cruz (Tarragona), 32 (1932, 5, 7, 14, 21, 24 febrer, 12 i 15 març, núms. 10044, 10046, 10050, 10056, 10058, 10073, 10075.
20. (). Recordando al gran misionero medieval.
La Cruz (Tarragona), 33 (1933), 22 octubre, núm. 10527.
- *21. (). De iconografia luliana. Dades i clarícies.
Studia (1934), juliol, 162-163.
22. (344). A l'entorn de les proves documentals del martiri de Ramon Lull.
La Nostra Terra, 7 (1934), 402-406.
23. (17). Els fra-menors caputxins i el Beat Ramon Lull.
EstFranc, 47 (1935), 5-24.
"Miscel·lània Lulliana", Barcelona, 1935, 321-340.
24. (211). Pelegrinatge Lullà a l'illa de Mallorca.
CatFranc, 13 (1935), 16-17; 36-37; 88-89.
25. (212). Homenatges a Ramon Lull.
CatFranc, 13 (1935), 133-135.

- *26. (70-71). El gran misionero medieval: Ramón Lull.
Studia, 7 (1935), 225-230; 281-285; 8 (1936), 29-32; 57-60.
- 27. (213). Ramón Lull, pacificador.
CatFranc, 14 (1936), 14-16.
- 28. (352). Ramon Lull: la seva època, vida, obres i empreses.
Crítèrion, 12 (1936), 28-30.
- 29. (19). Els sistemes jurídics i les idees jurídiques de Ramon Lull,
Mallorca, 1936, 185 p.
- 30. (214). A l'entorn de la causa pia lul·liana.
CatFranc, 14 (1936), 158-160.
- *31. (115). La V. sor Catalina Maura y el beato Ramón Lull.
Correo de Mallorca, 1938.
- 32. (72). Hacia las pruebas documentales del martirio del Beato Ramón Lull.
Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana, 27 (1937-38), 241-284.
- *33. (346). Iconografía luliana.
Studium, 1939 (?).
- 34. (21). El beato Ramón Lull. Bajo el ilustre patronato del Excmo. Ayuntamiento de Palma de Mallorca. Sermón histórico..., Palma de Mallorca, 1939, 30 p.
- *35. (73). Las actividades lulianas del excelentísimo y reverendísimo señor arzobispo de Mallorca Dr. Don José Miralles y Sbert.
Boletín de la Federación de Congregaciones Marianas de Mallorca, 15 desembre 1939.
- 36. (280). Ramón Lull, pacificador.
Diario Español (Tarragona), 6 (1944), 12 febrer, núm. 1574.
- 37. (282). Ramon Lull y Tarragona.
Diario Español (Tarragona), 6 (1944), 19 febrer, núm. 1580.
- 38. (138). El beato Ramón Lull, progenitor de la verdadera Sociedad de las Naciones.
ApostFranc, 32 (1945), 260.
- 39. (27). Ramón Lull y la Sociedad de las Naciones.
EstFranc, 49 (1948), 229-260.
- 40. (153, 151?). La Eucaristía y la Paz según el Beato Ramón Lull.
ApostFranc, 36 (1952), 123-124.
- 41. (34). El Cardenal de la Paz y la verdadera Sociedad de las Naciones, según el Beato Ramón Lull, a "XXXV Congreso Eucarístico Internacional. 1952. La Eucaristía y la Paz. Sesiones de estudio", Barcelona, 1953, II, 544-554.
- 42. (154). Mosén Jacinto Verdaguer y el B. Ramón Lull.
ApostFranc, 37 (1953), 127-128.

43. (35, 208). La Inmaculada en la Escuela Lulista.
EstFranc, 55 (1954), 171-194.
- *44. (360). El Beato Ramón Lull y la Inmaculada.
Hoja Diocesana (Barcelona), 2 desembre 1956 (?).
45. (360). El Beato Ramón Lull, mártir de la Tercera Orden Franciscana (1235-1316).
Hoja Diocesana (Barcelona), 20 (1958), 211.
46. (40, 331). Nuevos documentos lulianos de los siglos XIII y XIV.
EstLul, 2 (1958), 323-324.
47. (167). La conversión del Beato Ramón Lull.
ApostFranc, 50 (1959), 3-4.
48. (41, 332). Dos nuevos documentos lulianos del siglo XIV.
EstLul, 3 (1959), 71-72.
49. (360). El Beato Ramón Lull.
Hoja Diocesana (Barcelona), 21 (1959), 221.
50. (89). El Beato Ramón Lull, Apóstol de la utilidad pública.
Cruzado Español, 2 (1959), julio, núms. 31-32, pp. 18-19.
51. (43, 333). Manuscritos relativos al Beato Ramón Lull y a la historia del lulismo.
EstLul, 3 (1959), 191-194; 293-296.
- *52. (). Un món millor en els aspectes social i religiós, segons les obres del Beat Ramon Lull.

En aquesta llista no s'hi troben recollits els potser nombrosos treballs que contenen elements lulians, però que del seu títol no és fàcil deduir-ne aquest caràcter. Caldria garantir la lectura de tots els escrits per a poder ésser ben exactes en això. Com a exemple citem tres títols que a primer cop d'ull no semblen tenir res a veure amb Ramon Lull, i que en realitat hi tenen quelcom a veure:

1. (119). La familia franciscana y el culto mariano.
ApostFranc, 3 (1911), 149-150.
2. (275). Els anacronismes en el sentiment cristià de la passió.
La Veu de Tarragona, 20 (1932), 24 març, núm. 1174.
3. (26). Gozos de la Purísima Concepción, Patrona del Gremio de Ultramarinos..., Barcelona, 1946, 22 p.

A part dels treballs ressenyats, sabem que existeixen sermons i conferències del P. Andreu sobre temes lulians, potser en part utilitzats en altres publicacions. Al teler tenia en projecte una vida del beat Ramon Lull teixida tota ella amb passatges autobiogràfics espolats en les seves obres. També altres notes, com les referents a Lull

i Montuiri, Llull i Ceuta i Gibraltar, Llull i l'apostolat seglar, sobre la sociologia en el llibre de Blanquerna, sobre l'influx lullià i immaculatístic en el folklore, i un altre escrit que en aquest moment ens hagués agradat poder llegir definitiu, intitulat "Mis bodas de oro en lulismo".

Vist el bon lloc que Ramon Llull va ocupar en el pensament del P. Andreu, vist el bon espai que va ocupar en la seva vida, donem el nostre respectuós comiat a qui ha estat lullià antic i certament benemèrit.

P. ALVAR MADUELL, O. MIN. CAP.
Barcelona